

Datum

2021-05-20

Vår referens

Johanna Pontén

Utvecklingssekreterare

johanna.ponten@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss - Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor, STK-2020-963 ASN-2021-4602

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden yttrade sig 2020-10-22 över remiss *Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor*. Efter nämnders och styrelsers yttranden så har tidigare förslag på ett nytt styrdokument omarbetats väsentligt. Därmed har arbetsmarknads- och socialnämnden på nytt mottagit remiss *Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor* och har möjlighet att inkomma med synpunkter på det omarbetade förslaget.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till att den föreslagna policyn hanterar de olika rättighetsfrågorna i ett samlat styrdokument och att hållbarhetsfrågorna har exkluderats sedan tidigare förslag.

Arbetsmarknads- och socialnämnden menar att det är bra att policyn beskriver kommunens ansvar för de mänskliga rättigheterna samt ger en definition av vad rättighetsbaserat arbete innebär i Malmö stad. Utifrån de vägledande principerna i förslaget kan nämndens verksamheter fortsätta tidigare arbete med rättighetsfrågorna utifrån en helhetssyn.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser att det kan behövas ytterligare stöd för att konkretisera genomförandet av policyn, även stöd i hur nämnder och styrelser kan följa upp rättighetsfrågorna i ordinarie måluppföljning.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende *Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor* enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till Kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Följebrev - Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor, STK-2020-963
- Komplettering angående remiss - Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor, STK-2020-963
- Protokollsutdrag - § 204 Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor
- G-Tjänsteskrivelse -Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor, STK-2020-963

- Förslag till policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter antidiskriminering och jämställdhet
- Följebrev - Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor
- G-Tjänsteskrivelse - ASN 21-06-17 Remiss - Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor STK-2020-963
- Yttrande - ASN 21-06-17 Remiss - revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor STK 2020-963

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2021-06-02

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2021-06-10

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2021-06-17

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden yttrade sig 2020-10-22 över remiss *Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor*. Efter nämnders och styrelser yttranden så har tidigare förslag på ett nytt styrdokument omarbetats väsentligt. Därmed har arbetsmarknads- och socialnämnden på nytt mottagit remiss *Revidering av styrdokument för hållbarhets- och rättighetsfrågor* och har möjlighet att inkomma med synpunkter på det omarbetade förslaget.

Bakgrund

Utifrån flera olika styrdokument arbetar Malmö stad med flera politiskt beslutade kunskapsområden i syfte att säkerställa en hållbar, jämställd, jämlik och diskrimineringsfri stad och organisation för samtliga Malmöbor. Styrdokumenterna för arbetet har antagits av kommunfullmäktige vid olika tillfällen och har varit verksamma mellan två och tio år.

Under år 2020 bedömdes att det fanns ett behov av att se över formerna för styrdokumenterna. Översynen omfattade dels en uppföljning av det hittills genomförda arbetet, dels förslag på hur arbetet kan utvecklas framöver.

Följande tre styrdokument berörs av översynen:

- Utvecklingsplan för jämställdhetsintegrering, antagen 2011
- Strategisk utvecklingsplan för arbetet mot diskriminering i Malmö stad, antagen 2014
- Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad, antagen 2017

Konsultföretaget Sweco upphandlades i mars 2020 för att göra en översyn och revidering av styrdokumenterna. Slutsatserna redovisades i *Rapport: från perspektivträngsel till perspektivmöjligheter tillsammans med ett förslag på ett nytt styrdokument Inriktning för jämlikhet, jämställdhet och rättighetsbaserat arbete i Malmö stad*. Efter att nämnder och styrelser getts möjlighet att yttra sig har det tidigare förslaget omarbetats väsentligt. Det finns därmed ett nytt förslag till styrdokument: *Policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet*.

Det nya förslaget till policy hanterar enbart rättighetsfrågorna till skillnad från det tidigare föreslagna inriktningsdokumentet som även innefattade hållbarhetsfrågor utifrån de globala

hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och Malmö stads folkhälsopolicy. De vägledande principerna har också omarbetats och konkretiserats sedan tidigare förslag.

Sammanfattning – Förslag till policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet

Syftet med föreslagen policy är att förtydliga Malmö stads förhållningssätt och vägledande principer för arbetet med mänskliga rättigheter med särskilt fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet.

Policyn är en fortsättning på arbetet som gjorts tidigare utifrån utvecklingsplaner för barnets rättigheter, antidiskriminering och jämställdhetsintegrering. Policyn kommer att kompletteras med mer detaljerat stöd för hur nämnder och styrelser kan bedriva sitt arbete. Stödet tas fram av stadskontoret som ett led i stadskontorets ordinarie arbete som kommunstyrelsens förvaltning.

Policyn utgår från mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbete. Kommuner och dess verksamheter har en central roll för att skydda och förverkliga rättigheterna i människors vardag. De mänskliga rättigheterna regleras både internationellt och i svensk lagstiftning.

Kommunens ansvar för mänskliga rättigheter innebär att förtroendevalda, chefer och medarbetare är skyldighetsbärare, medan invånarna är rättighetsbärare. Kommunen som skyldighetsbärare ska respektera, skydda och förverkliga rättigheterna samt övervaka hur rättigheterna efterlevs. Arbetet främjas genom utbildning och information samt genom att klargöra vilka rättigheter som finns och vilket ansvar kommunen har i förhållande till arbetet med mänskliga rättigheter.

Ett rättighetsbaserat arbete i Malmö stad definieras i föreslagen policy. Utöver det ansvar som redan beskrivits handlar det om att staden behöver säkerställa på vilket sätt rättigheterna tillgodoses och skyddas. Att verka rättighetsbaserat innebär att verksamheten sätter individens rättigheter i främsta rummet. För en kommun handlar det om att resonera och agera för att reglera maktförhållandet mellan individen och det offentliga.

Ett rättighetsbaserat arbete utgår från följande principer:

- Icke-diskriminering och jämlikhet
- Deltagande och inkludering
- Transparens och ansvar

Att FN:s *konvention om barnets rättigheter* blev till svensk lag 2020 syftade till att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt samt ett stärkt barnrättsperspektiv i all offentlig verksamhet. Ett barnrättsbaserat synsätt innebär att varje barn ska ses som rättighetsbärare. Det kräver att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt en personlig integritet.

I policyn beskrivs förhållandet till angränsande områden och styrdokument. Föreslagen policy är ett komplement till *Policy för arbetet med nationella minoriteters rättigheter* som antogs 2020 samt bidrar till att omsätta de 17 Globala målen i *Agenda 2030* och utgör därigenom stöd till stadens hållbarhetsarbete.

För att omsätta de mänskliga rättigheterna ska stadens samlade arbete ta sin utgångspunkt i de

vägledande principerna nedan. Dessa bygger på principerna för ett rättighetsbaserat arbete.

1. Malmö stad sätter Malmöbon i centrum och säkerställer individens rättigheter i stadens styrning- och verksamhetsuppföljning, samt i analyser och beslut.
2. Malmö stad är tillgängligt för alla och verksamhet genomförs med likvärdigt, jämlikt och jämställt bemötande, kvalitet och tillgång.
3. Malmö stad tar tillvara på Malmöbornas kunskap och erfarenheter och ger dem möjligheter att ha inflytande i frågor och beslut som påverkar dem.
4. Malmö stad kommunicerar på ett transparent och inkluderande sätt om stadens verksamhet och om Malmöbornas rättigheter och möjligheter att utkräva dem.

I slutet av dokumentet beskrivs ansvarsfördelning inom Malmö stad samt genomförande och uppföljning. Policyn antas av kommunfullmäktige och det praktiska genomförandet av policyn styrs av prioriteringar och ekonomiska förutsättningar som anges i kommunfullmäktiges budget. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ansvar att omsätta de vägledande principerna i policyn och integrera dessa i verksamhetsplanering och uppföljning.

Uppföljning av stadens arbete med policyn och resultatet av densamma sker inom ramen för den ordinarie mål- och verksamhetsuppföljningen och den interna kontrollen.

Förvaltningens överväganden

Förvaltningens överväganden följer remissens disposition och förvaltningen lämnar yttrande utifrån följande frågeställningar:

- Innehållet i föreslagen policy, samt
- Policyns förutsättningar att utgöra grund för styrning och genomförande av det stadsövergripande arbetet

Innehållet i föreslagen policy

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig fortsatt positivt till att även den nya föreslagna policyn samlar de olika rättighetsfrågorna i ett styrdokument. Förvaltningen ser likaså fördelar med att den föreslagna policyn nu enbart hanterar rättighetsfrågor och istället skriver ut hur dessa förhåller sig till andra områden och styrdokument såsom *Agenda 2030* och *Policy för arbetet med nationella minoriteters rättigheter*.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är bra att policyn beskriver kommunens ansvar för de mänskliga rättigheterna samt ger en definition av vad rättighetsbaserat arbete innebär för nämnders och styrelsers verksamheter i Malmö stad. Förvaltningen anser vidare att det är viktigt att hela staden utgår från en gemensam definition och att definitionen går att relatera till hela staden, oavsett uppdrag och verksamhet. Förvaltningen ser med fördel att behovet av samverkan lyfts tydligare i policyn då samverkan mellan stadens förvaltningar är en förutsättning för att säkerställa att Malmöbornas rättigheter tillgodoses.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har många verksamheter som möter barn i utsatta situationer. Barn har särskilda rättigheter utifrån att de i många fall har små möjligheter att påverka sina liv och därmed står i beroendeställning till vuxna och samhället. De barn som lever i utsatta situationer kan därför många gånger betraktas som dubbelt utsatta. Förvaltningen anser därför att det är positivt att barnets rättigheter lyfts fram på ett särskilt sätt inom respektive vägledande princip.

Policyn förutsättningar att utgöra grund för styrning och genomförande av det stadsövergripande arbetet

Med stöd av de vägledande principerna i förslaget kan arbetsmarknads- och socialförvaltningen fortsätta tidigare arbete med rättighetsfrågorna utifrån en helhetssyn. Principerna är tillräckligt konkreta för att kunna ge vägledning till förvaltningens verksamheter. Policyn bidrar till att fastställa vad rättighetsbaserat arbete är och tydliggör vilka rättighetsperspektiv som har särskilt fokus i Malmö stad. Det ger förvaltningen förutsättningar att ta ett samlat grepp kring frågorna samt översätta policyns intentioner till verksamhetens möte med Malmöbon.

För att policyn och dess innehåll ska kunna vara ett stöd i verksamhetsplanering och vid uppföljning av det rättighetsbaserade arbetet anser arbetsmarknads- och socialförvaltningen att det krävs att staden i ett första skede synliggör och definierar vilka rättigheter som är relevanta för respektive kommunfullmäktigemål. På så sätt får nämnder och styrelser ett adekvat stöd i arbetet med att omsätta policyn till den egna verksamheten.

Policyn kommer att kompletteras med mer detaljerat stöd för hur nämnder och styrelser kan bedriva sitt arbete. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser en fördel om förvaltningarna i ett tidigt skede rådfrågas om ett förslag till stödjande dokument. Stödet behöver konkretisera genomförandet av policyn samt förtydliga behovet av samverkan mellan stadens förvaltningar. Stödet behöver synkroniseras med hur nämnder och styrelser följer upp rättighetsfrågorna i ordinarie måluppföljning, för att på så sätt följa upp om policyn har gett effekt på arbetet med rättighetsfrågor.

Övriga synpunkter av relevans för ärendet

En policy som ersätter de tidigare utvecklingsplanerna klargör förhållningssättet mellan kommunstyrelsen, nämnder och förvaltningar. En policy är ett reglerande styrdokument till skillnad från de tidigare tre utvecklingsplanerna som istället förhöll sig till mål för stadens arbete med rättighetsfrågorna. Skillnaden mellan de olika typerna av dokument ligger i att planerande dokument handlar om åtgärder som ska ske i framtiden för att uppnå ett visst mål medan de reglerande dokumenten behandlar hur redan befintlig verksamhet ska utföras varje gång den utförs. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är viktigt att påtala att en policy som ersätter de tidigare utvecklingsplanerna därmed inte ger en riktning för arbetet eller en möjlighet till att sätta en ambitionsnivå utöver vad som står i lag och konventioner då det inte längre finns särskilda mål för barnets rättigheter, jämställdhet och jämlikhet.

Underlaget är otydligt avseende arbetsgivarperspektivet i förhållande till de rättigheterna som innefattas av policyn, då stadens ansvarsområde som arbetsgivare nämns i inledningen av policyn men inte därefter. Även om arbetsgivarperspektivet hanteras i annat styrdokument än den aktuella policyn anser arbetsmarknads- och socialförvaltningen att det i sammanhanget är viktigt att belysa hur stadens arbete som riktas mot Malmöborna och hur stadens arbete som arbetsgivare hänger samman och påverkar varandra.

Barnrättsperspektiv

Syftet med föreslagen policy är att förtydliga Malmö stads förhållningssätt och vägledande principer för arbetet med mänskliga rättigheter med särskilt fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Ärendet i sig har ett tydligt barnrättsperspektiv.

Jämställdhetsperspektiv

Syftet med föreslagen policy är att förtydliga Malmö stads förhållningssätt och vägledande

principer för arbetet med mänskliga rättigheter med särskilt fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Ärendet i sig har ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Policyn medför inga omedelbara kostnader för förvaltningen.

Ansvaret att omsätta de vägledande principerna i policyn och integrera dessa i verksamhetsplanering och uppföljning innebär ett ökat krav på förvaltningen samt stöd från stadskontoret i jämförelse med hur arbetet ser ut idag.

De tidigare utvecklingsmedlen som förvaltningarna har kunnat söka för rättighetsbaserat arbete har pausats i avvaktan av det pågående uppdraget att göra en översyn och revidera styrdokument för frågorna. Det innebär att eventuella särskilda satsningar behöver beaktas inom befintlig budgetram.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef